

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียน
เครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร
Parents' Opinions on Promoting thinking skills in Young Children of
School Cluster 44, under Nong Chok District Office, Bangkok
Metropolitan Administration

พีรยา คุณาธรรม¹ ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร² ชลาธิป สมหาโต³
Peeraya khunatham, Piyanan Hirunchalothorn, Chalatip Samahito

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิด ในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านและด้านการจัดสภาพแวดล้อม กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน รวม 307 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.76$) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.75$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ผู้ปกครองเห็นด้วยมากที่สุด คือ ผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความคิดของตนเองในการเล่น เช่น การเล่นบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลอาชีพต่าง ๆ การเล่นเกมของ ทำครัว และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ผู้ปกครองเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก เพื่อให้เด็กซึมซับแบบอย่างที่ดีแล้วนำไปปฏิบัติ

คำสำคัญ (Keywords): ความคิดเห็น; ผู้ปกครอง; ทักษะการคิด

Received: 2023-07-11 Revised: 2023-07-31 Accepted: 2023-07-31

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University.

Corresponding Author e-mail: kunatham.peeraya@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Education, Kasetsart University

Abstract (บทคัดย่อ)

This study aims to examine parents' opinions on promoting thinking skills in young children of School Cluster 44, under Nong Chok District Office, Bangkok Metropolitan Administration in 2 aspects, namely learning activities at home and environmental management. The population was 307 parents of young children in the academic year 2023 from 5 schools. The instrument used for data collection was a questionnaire with a 5-point Likert scale, and the data were analyzed as frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the study revealed that the overall level of parents' opinions on promoting thinking skills in young children was high ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.76$). For the aspect of learning activities at home ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.75$), the item with the highest mean score was that parents should allow their children to use their own imagination and ideas to play, such as role-playing, imitating people of various occupations, playing selling and cooking, etc. Meanwhile, for the aspect of environmental management ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$), the item with the highest mean score was that parents should be a good role model for their children.

Keywords: opinions; parents; thinking skills

บทนำ (Introduction)

ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญที่สุดในชีวิต เพราะเป็นช่วงที่สมองของเด็กเจริญเต็มที่เด็กมีความสนใจที่เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวถือได้ว่าการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นวัยทองของการเรียนรู้ เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ทั้งในด้านการรับรู้ การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา และเป็นลักษณะเฉพาะตัว การพัฒนาความพร้อมของเด็กปฐมวัยจึงควรพัฒนาไปพร้อมกันทุกด้าน เพราะพัฒนาการของมนุษย์มีมิติสัมพันธ์ระหว่างกันหลายด้านทั้งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ สติปัญญา สิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยการสนับสนุนการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า และการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ดังนั้น การฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการสำรวจ ทดลองและลงมือกระทำจริง จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการศึกษาปฐมวัยคือการช่วยให้เด็กเติบโต และเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่ตอนที่ยังเป็นทารกจนถึงอายุหกขวบ ซึ่งหมายถึงการสอนสิ่งที่ดีต่อร่างกาย ความรู้สึก ความคิด การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สิ่งสำคัญคือต้องทำด้วยวิธี

ที่ทำให้เด็กมีความสุขและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กเล็กควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมด้านอารมณ์-จิตใจที่เหมาะสมตามวัย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อเด็กเล็กเรียนรู้ สิ่งสำคัญคือต้องมีกิจกรรมสนุก โดยจำเป็นต้องรู้ว่าเด็กเรียนรู้อย่างไร และทำให้แน่ใจว่าในแต่ละวันเต็มไปด้วยสิ่งใหม่ที่ท้าทาย สิ่งนี้ช่วยให้เด็กเรียนรู้และเติบโตในทุกด้านของชีวิต โดยต้องจัดให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และสาระ ที่ควรเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด (ดวงพร จันทศิริ, 2565)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเองเพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มชีวิตและช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตเด็ก แต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถ เมื่อเด็กรู้สึกตื่นตัวกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เป็นเรื่องใหญ่ที่อาจส่งผลต่อเด็กไปทั้งชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจโลกรอบตัวเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งนี้ทำให้เด็กมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้และเติบโตต่อไปเมื่อโตขึ้น ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กนั้น ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงด้วยการใช้ประสาทสัมผัส ทั้งห้า การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การสร้างความรัก ความผูกพันกับคนใกล้ชิด การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งรอบตัวและการรู้จักใช้ภาษาสื่อความหมาย ดังนั้น การฝึกทักษะต้องให้เด็ก มีประสบการณ์สำคัญผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคลและธรรมชาติรอบตัวเด็ก ตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญ แบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การคิดของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองที่มีผลจากการรับรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั้งที่เด็กรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว การคิดของเด็กปฐมวัย เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบของสมอง และกระบวนการทำงานของสมอง ซึ่งการทำงานของสมองพัฒนาด้านการคิดของเด็ก จากการสังเกตเด็กปฐมวัยพบว่า การคิดของเด็กเกิดขึ้นตลอดเวลา เมื่อเด็กคิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดเป็นพฤติกรรมหรือสะท้อนออกมาในการกระทำ เพราะสมองเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการคิด เด็กเริ่มต้น พัฒนาด้านการคิดจากการรับรู้ของประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นประสบการณ์แรกหรือเป็นขั้นต้น ของพัฒนาการทางการคิด การคิดของเด็กเป็นไปตามสิ่งที่เด็กเห็น ได้ยิน รู้สึกรู้สึก ซึ่งเป็นเมื่อเด็กโตขึ้น เด็กจึงต้องผ่านช่วงต่าง ๆ ของการเรียนรู้ ในตอนแรกเด็กจะใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อสำรวจโลกรอบตัว จากนั้นจึงเริ่มใช้สัญลักษณ์เช่นคำพูดเพื่อทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เด็กเรียนรู้ที่มองให้ไกลกว่าสิ่งที่อยู่ และคิดว่าสิ่งนั้นสามารถเป็นตัวแทนของสิ่งใด การใช้เวลาในการเรียนรู้และคิดเกี่ยวกับ สิ่งต่าง ๆ ช่วยให้เด็กพัฒนาได้เร็วยิ่งขึ้น (ณัฐญา นันทราช, 2563) ทักษะการคิดเป็นความสามารถพื้นฐานที่เด็กต้องพัฒนาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต เด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะเหล่านี้ ในช่วงเวลานี้ สมองของเด็กกำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติเกี่ยวกับโลกรอบตัว การส่งเสริมให้เด็กคิด ถ้าม

คำถาม และสำรวจ โดยสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดและวางพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต ทักษะการคิดพื้นฐาน ได้แก่ ความสามารถในการคิดรวบยอด คิดเชิงเหตุผล คิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเหล่านี้จำเป็นสำหรับเด็กในการพัฒนาความสามารถในบริบทที่หลากหลาย โดยการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย สภาพแวดล้อมที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ สภาพแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งถือเป็นสภาพแวดล้อมที่เด็กปฐมวัยมักพบเจอ และเรียนรู้ไปกับพฤติกรรม กิจกรรม เพื่อสร้างความมั่นใจและความสามารถที่จำเป็นเพื่อให้เด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จใช้ชีวิตประจำวัน โดยผู้ปกครองมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่บ้าน ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาดูแลโดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 307 คน ซึ่งจากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 ปีการศึกษา 2565 พบว่า มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของเด็ก ข้อที่ 4 การมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐานและแสวงหาความรู้ได้ มีระดับคุณภาพน้อยกว่าด้านอื่น ๆ รวมถึงรายละเอียดของจุดที่ควรพัฒนา ข้อเสนอแนะของแต่ละโรงเรียนที่ควรส่งเสริมทักษะการคิดให้กับเด็กปฐมวัยมีความสอดคล้องกันว่า เด็กควรได้รับการพัฒนาในเรื่องทักษะการคิดพื้นฐาน การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ มีประสบการณ์ตรง ลงมือกระทำด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาส่งเสริมทักษะการคิดให้เด็กปฐมวัย

จากเหตุผลข้างต้นเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการคิด สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน

ประกอบด้วย โรงเรียนศิริรังวิทยาการ จำนวน 53 คน โรงเรียนคารีอุปถัมภ์ จำนวน 32 คน โรงเรียนลำผักชี จำนวน 47 คน โรงเรียนสังฆประชานุสรณ์ จำนวน 140 คน และโรงเรียนวัดอุตะเถา จำนวน 35 คน รวมทั้งหมด 307 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ โรงเรียนที่บุตรหลานกำลังศึกษาอยู่ ระดับชั้นของบุตรหลาน ห้องเรียนของบุตรหลาน เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับเด็ก ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ในครอบครัว เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้ปกครอง รวมถึงแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ (Active Learning) นำการจัดการเรียนรู้เชิงรุกนี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน และการจัดสภาพแวดล้อม

(2) วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดประเด็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

(4) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ

(5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับร่าง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ รวมถึงการนำองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดไปใช้ในแบบสอบถาม

(6) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการใช้สำนวนภาษา การใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงแบบสอบถามควรมีความสัมพันธ์กับแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดมากขึ้น

(7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.946 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมาก จึงสามารถนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากรต่อไปได้

(8) นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากร

(9) นำเครื่องมือที่ผ่านการกลั่นกรองมาปรับปรุงแก้ไขเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบครั้งสุดท้ายและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้รวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลที่ได้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำหนังสือขออนุญาตไปยังผู้อำนวยการของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 307 คน โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลผ่าน Google Form การแจกแบบสอบถามเพิ่มเติมสำหรับผู้ปกครองที่ไม่สามารถใช้การเก็บข้อมูล ผ่าน Google Form ตามจำนวนผู้ปกครองที่ครูประจำชั้นแต่ละชั้นแจ้งไว้ และชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้ จากนั้นทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตอบแบบสอบถามส่งคืนจำนวน 277 คน คิดเป็น 90.23% เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

(2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนเครือข่าย ที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sigma: σ)

(3) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปเป็นเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองโรงเรียนสังกัดประชาชนสุรินทร์ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 39.71 มีบุตรหลานอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 54.51 อยู่ในห้องเรียนที่ 1 จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 80.87 เป็นเพศหญิง จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 68.23 มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 32.13 ด้านความสัมพันธ์กับเด็ก โดยส่วนใหญ่เป็นมารดา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 53.79 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 18.41 ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 45.49 และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 29.96

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิด ในเด็กปฐมวัย ในภาพรวม

การส่งเสริมทักษะการคิด	μ	σ	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน	4.32	0.75	มาก
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.33	0.78	มาก
ภาพรวม	4.33	0.76	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.76$) ประกอบด้วย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.75$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิด ในเด็กปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน	μ	σ	แปลผล
กิจกรรมการเล่น	4.37	0.73	มาก
กิจกรรมการเล่านิทาน	4.26	0.77	มาก
กิจกรรมงานบ้าน	4.34	0.74	มาก
รวม	4.32	0.75	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.75$) โดยด้านที่

มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการเล่น ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา คือ การทำงานบ้าน ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.74$) และการเล่านิทาน ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.77$) ตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิด ในเด็กปฐมวัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	μ	σ	แปลผล
การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ	4.28	0.78	มาก
การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ	4.38	0.77	มาก
รวม	4.33	0.78	มาก

จากตาราง 3 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.78$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.77$) รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.78$) อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย สรุปได้ในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน ประกอบด้วย

1.1 กิจกรรมการเล่น ภาพรวม ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.73$) อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถามจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาส ให้เด็กได้ใช้จินตนาการความคิดของตนเองในการเล่น เช่น การเล่นบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลอาชีพต่าง ๆ การเล่นขายของ ทำครัว ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.72$) รองลงมา คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกการเล่นด้วยตนเอง เช่น สื่อ วัสดุที่ใช้ในการเล่น การกำหนดกติกา วิธีในการเล่น โดยมีผู้ปกครองคอยแนะนำ ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.69$) และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กมาบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเล่น เช่น ให้เด็กเล่าเกี่ยวกับผลงาน ที่ตนเองประดิษฐ์ มีปัญหา อุปสรรคอย่างไรในการเล่นหรือการออกแบบผลงานนั้น ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.75$) โดยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ตามลำดับ

1.2 กิจกรรมการเล่านิทาน ภาพรวม ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.77$) อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถามจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกนิทานตามความสนใจด้วยตนเอง เช่น วันนี้หนูอยากให้อ่านนิทานเรื่องอะไร หนูอยากให้อ่านนิทานแบบไหน เป็นต้น ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.63$) รองลงมา คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์ในนิทาน เช่น ตัวละครมีอะไรบ้าง แต่ละตัวละคร มีลักษณะอย่างไร มีเหตุการณ์อะไร เกิดขึ้นบ้าง เป็นต้น ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.70$) และพ่อแม่

ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อนิทาน เช่น หนูชอบ ตัวละครอะไรในนิทานเรื่องลูกหมูสามตัว ถ้าหนูเป็นลูกหมูสามตัว หนูคิดอยากสร้างบ้านแบบไหน เพราะอะไร เป็นต้น ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.87$) โดยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ตามลำดับ

1.3 กิจกรรมการทำงานบ้าน ภาพรวม ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.74$) อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถามจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อการทำงานบ้าน เช่น หนูรู้สึกอย่างไรที่ได้ช่วยแม่ทำงานบ้าน หนูชอบทำงานบ้านแบบไหน เพราะอะไรคะ ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.65$) รองลงมา คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ในการทำงานบ้าน เช่น วันนี้หนูช่วยแม่ทำงานบ้านได้อย่างไร มีอะไรบ้างคะ ลองพูดให้แม่ฟังหน่อยได้ไหมคะ ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.71$) และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำงานบ้านที่อยากทำด้วยตนเอง โดยการพูดคุยซักถามกับเด็ก เช่น วันนี้หนูอยากช่วยแม่ทำงานบ้านอะไรบ้างคะ ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.75$) โดยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ตามลำดับ

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภาพรวม ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.78$) อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถามจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กเลือกใช้พื้นที่โล่ง ภายนอกบ้าน เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมออกกำลังกายต่าง ๆ ตามความสนใจ ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.79$) รองลงมาคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในบ้าน โดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ เช่น ใช้ภาพ ของเล่น / ของใช้ติดที่ตะกร้า เพื่อให้เด็กหยิบ และเก็บวัสดุอุปกรณ์ได้ด้วยตนเอง ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.75$) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อการจัดพื้นที่บริเวณภายในบ้าน เช่น หนูชอบห้องไหนในบ้านมากที่สุดคะ เพราะอะไรถึงชอบ แล้วหนูอยากให้ตุ๊กตาตัวโปรดของหนูอยู่ที่ห้องไหนเพราะอะไรคะ ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.74$) และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรหาโอกาสพาเด็กออกไปเที่ยวตามแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก เช่น สวนสัตว์ ตลาด สวนสาธารณะ เป็นต้น ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.83$) โดยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม ตามลำดับ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ ภาพรวม ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.74$) อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายข้อคำถามจากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก เพื่อให้เด็กซึมซับแบบอย่างที่ดี แล้วนำไปปฏิบัติ ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.75$) รองลงมาคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ตั้งคำถาม และใช้คำถามของเด็กเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ($\mu = 4.44$, $\sigma = 0.74$) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กมีความรู้สึกว่าได้ได้รับความรัก ความอบอุ่น ได้รับเกียรติและทำให้รู้สึกว่าคุณค่า สามารถประสบความสำเร็จได้ เช่น การสัมผัสที่อ่อนโยน การใช้คำพูดชื่นชม ให้กำลังใจ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.77$) และพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กลองผิดลองถูก และให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ

ตามความสนใจ ความคิดของเด็ก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.77$) โดยอยู่ในระดับมากทุกข้อคำถามตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยของโรงเรียนเครือข่ายที่ 44 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

พบว่า ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องทักษะการคิดให้กับบุตรหลาน สามารถจัดกลุ่มได้ 5 ประเด็น โดยเรียงความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับ พบว่า รายการที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ควรมีการให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับส่งเสริมทักษะการคิดมากขึ้น รองลงมา คือ ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดมาให้ผู้ปกครองที่บ้านมากขึ้น และควรส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าแสดงออกในการคิด การแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้ศึกษามีประเด็นอภิปรายผลการศึกษา จากแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน และการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้คือ

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่น

ในการจัดกิจกรรมการเล่น เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้จินตนาการ ความคิดของตนเองในการเล่น เช่น การเล่นบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลอาชีพต่าง ๆ การเล่นขายของ ทำครัว แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่ให้ความสำคัญกับความคิดและจินตนาการของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในเรื่องพัฒนาการของเด็ก การมีความคิดและจินตนาการเป็นส่วนน่าจะช่วยให้เด็กรู้จักค้นคว้าลงมือทำ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์ผลงาน กล้าคิดกล้าทำสิ่งใหม่ ๆ สอดคล้องกับ Piaget (1962) กล่าวว่า การเล่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางสติปัญญา ซึ่งการเล่นของเด็กจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาทั้งกระบวนการรับรู้และกระบวนการคิด การเล่นมีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กคือช่วยให้เกิดความสมดุลระหว่างการรับประสบการณ์ใหม่และการปรับประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เมื่อ 2 กระบวนการนี้สมดุลจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา และสอดคล้องกับอารมณ สุวรรณपाल (2562) ได้กล่าวว่า การเล่นเป็นการสร้างกระบวนการคิดที่ใช้บทบาทสมมติ เนื่องจากเมื่อเด็กเล่นบทบาทสมมติ เด็กจะมีประสบการณ์ในการคิดเพื่อการสวมบทบาทเป็นบุคคลต่าง ๆ ผ่านการเล่น เช่น การเล่นสมมติเป็นหมอและคิดตั้งคำถาม เช่น “มีเด็กไม่สบายต้องฉีดยา” โดยมีการคิดว่าการใช้หลอดแทนเข็มฉีดยาจิ้มไปที่แขนเพื่อน เป็นกระบวนการคิดว่าเพื่อนเล่นบทบาทสมมติเป็นคนไข้ พฤติกรรมการเล่นดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเด็กใช้กระบวนการคิดเพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งที่ได้รับรู้มา กล่าวคือประสบการณ์จากการเล่นคือกระบวนการคิดซึ่งจะพัฒนาต่อไปเป็นการคิดระดับสูง เมื่อเด็กโตขึ้น

ในการจัดกิจกรรมการเล่น เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้เด็กออกแบบ วางแผนการเล่นด้วยตนเอง เช่น การนำกล่องนม แกนกระดาษทิชชู มาประดิษฐ์หรือออกแบบเป็นรถหรือบ้าน เป็นต้น ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองมีกิจกรรมหรืองานที่ต้องทำมากเกินไป จนทำให้ไม่มีเวลาในการช่วยเหลือเด็กในการออกแบบและวางแผนการเล่นให้กับเด็กด้วยทักษะที่จำกัด ด้วยเหตุนี้อาจทำให้พ่อแม่รู้สึกไม่มั่นใจในการแนะนำและสนับสนุนเด็กในวางแผนในการจัดกิจกรรมการเล่น ซึ่งการแบ่งเวลาให้กับเด็กและร่วมกิจกรรมการเล่นที่ใช้อุปกรณ์รอบตัวเด็กมาประยุกต์ใช้ จะทำให้เด็กได้ฝึกคิด ฝึกเรียนรู้แบบลงมือกระทำกับวัตถุเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการคิดของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกคิดในการออกแบบ ฝึกคิดวางแผน รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือคิดวางแผนกระทำด้วยตนเองจากอุปกรณ์รอบตัว หรือที่เรียกว่า active learning ที่เป็นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับ อรุณรัตน์ จันทรสำราญและฐาณู ปราชญ์ศิริ (2562) ที่ว่าการใช้เทคนิค Active Learning ในการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการสร้างกิจกรรมและวัสดุการเรียนรู้ที่เป็นมิตรต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ช่วยให้เด็กมีการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์และการคิดแก้ปัญหา และสอดคล้องกับ สมศรี ชัยพฤกษ์ และ ณัฐพงศ์ บุญจันทร์ (2562) ที่กล่าวว่า การให้เด็กเล็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบโต้ตอบและลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในเด็กก่อนวัยเรียน โดยเด็กที่ได้รับการเรียนรู้เชิงรุกนั้นมักจะมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าการเรียนรู้เชิงรุกมีผลในการสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์และการคิดวิเคราะห์ที่หลากหลายในเด็กก่อนวัยเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรลภัสร์ ขาวทอง และปิยะนันท์ หิรัณยชโลทร (2562) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัย และพบว่า การจัดทำแผนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีขั้นตอนการสร้างหรือออกแบบ มีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัย เนื่องจากทุกขั้นตอนเด็กสามารถคิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดสืบค้น หรือคิดรวบรวมข้อมูลโดยรอบ ๆ ตัวเอง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน สามารถจำแนกเปรียบเทียบความเหมือนหรือความต่างของข้อมูลจนได้ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน

ในการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกนิทานตามความสนใจด้วยตนเอง เช่น วันนี้อาจให้เล่านิทานเรื่องอะไร อยากให้เล่านิทานแบบไหน เป็นต้น เนื่องจากการเล่านิทานและการเลือกนิทานตามความสนใจ ของเด็กทำให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ การเล่านิทานที่เด็กชื่นชอบจะสร้างสรรค์ตามจินตนาการในการคิดเรื่องราว และส่งเสริมการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นการพัฒนาการคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Philosophy for Children New Zealand (2020) ว่า

ความสัมพันธ์ในนิทานที่เล่าให้เด็กฟัง เป็นการเพิ่มขึ้นตอนกระบวนการในการคิดและการสืบเสาะหา คำตอบ ข้อสงสัย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และการใช้คำถาม เพื่อกระตุ้นและคอยส่งเสริมให้ เด็กคิด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกดีในการคิด ซึ่งเลือกใช้คำถามที่ดีและเหมาะสม จะช่วยก่อให้เกิดการ คิดใช้เหตุผล และก่อให้เกิดความรู้ต่าง ๆ และนอกจากนี้ Brazier (2019) ได้กล่าวว่า การใช้นิทาน เป็นตัวนำในการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดอยากแสดงความคิดเห็น การนึกคิดในการหาคำตอบจากเรื่อง ที่สงสัย และสอดคล้องกับพระภุชงค์ อาภาโร (สุภาพ), ปัทมาวดี เล่ห์มงคล และปิยะนันท์ หิรัญย์ ชโลทร (2562) ที่กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพราะนิทานเป็น เรื่องของความบันเทิง ได้ข้อคิดและคติเตือนใจ ตอบสนองความต้องการของเด็กไม่ว่าจะเป็น ความคิดที่อยากรู้ อยากเห็น และการยอมรับส่งเสริมความคิด

ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็น ของผู้ปกครอง ที่มีค่าน้อยที่สุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้หลากหลายเพื่อ ใช้ประกอบการเล่านิทาน เช่น ตุ๊กตา หุ่นมือ ผ้า ของเล่น เป็นต้น ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ทำให้ไม่มี เวลาในการเอาใจใส่ในการทำกิจกรรมเล่านิทาน รวมถึงด้านค่าใช้จ่ายในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้ หลากหลายเพื่อใช้ประกอบการเล่านิทานนั้นอาจนำมาซึ่งค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น ซึ่งการเล่านิทานโดยมี การใช้วัสดุอุปกรณ์เข้ามาประกอบการเล่านิทานนั้นจะช่วยให้เด็กสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ผ่านวัสดุอุปกรณ์การเล่านิทาน และคิดจินตนาการของเด็กได้ เช่น การใช้ภาพประกอบที่สดใส ตัวละครที่มีสีสัน และภาษาที่สื่อความหมาย เด็ก ๆ จะได้รับการกระตุ้นให้เกิดการคิดสร้างภาพในจิต และนึกคิดภาพเรื่องราวในใจของเด็กได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิด นอกเหนือขอบเขตของความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนารี จันทราภิรมย์ (2559) ที่ ทำการศึกษาผลของการใช้สื่อนิทานเพื่อพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และพบว่า การพัฒนาสื่อการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การใช้สื่อในการเล่านิทานจากภาพแผ่นเดียว หุ่น กระดาษ และ ผ้าสักหลาด ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย รวม 4 ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดลออ ที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการทำงานบ้าน

ในการจัดกิจกรรมการทำงานบ้าน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็น ของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อการทำงานบ้าน เช่น รู้สึกอย่างไรที่ได้ช่วยแม่ทำงานบ้าน ชอบทำงานบ้านแบบไหน เพราะอะไร ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการใช้คำถามเพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน บ้านสามารถสร้างความรับผิดชอบให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุดในการทำงานบ้านให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มทักษะการคิดเพื่อการวางแผนโดยถาม ความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับการคิดแก้ไขปัญหา เช่น เราสามารถทำงานบ้านให้ง่ายขึ้นได้อย่างไร การสนับสนุนการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานบ้านจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะ

แก้ปัญหาและการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ White, DeBoer & Scharf (2018) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบ้านกับความสามารถในตนเองของเด็กในเชิงพฤติกรรมที่ต้องใช้ความคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ หรือการจำแนกแยกแยะ เป็นต้น และจากพฤติกรรมที่ต้องใช้ความคิดเหล่านี้ทำให้พบว่า เด็กที่ได้รับการฝึกให้ทำงานบ้านตั้งแต่วัยอนุบาล เมื่อโตขึ้นมาอยู่ในวัยประถมศึกษา จะมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดี สามารถคิดวิเคราะห์ได้ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการฝึก และการทำงานบ้าน กล่าวคือ การทำงานบ้านที่มีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันเป็นการสร้างพื้นฐานที่ในการพัฒนาสมรรถภาพและทักษะการคิดของเด็กได้ดี

ในการจัดกิจกรรมการทำงานบ้าน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำงานบ้านให้มีความหลากหลายเพื่อให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ เช่น ไม้กวาด ไม้ถูพื้น ไม้ชนไก่ ผ้าขี้ริ้ว อาจเป็นเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครองยังไม่เห็นถึงความสำคัญในการมีวัสดุและอุปกรณ์สำหรับทำงานบ้านที่หลากหลาย จึงไม่มีความกระตือรือร้นในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์เพิ่มเติม ซึ่งการให้ความสนใจและการสนับสนุนในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่มีความหลากหลายจะช่วยส่งเสริมการคิดของเด็กในหลากหลายด้าน โดยการให้เด็กเลือกตามความสนใจจะส่งผลให้พัฒนาการคิดอย่างสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายนั้นทำให้เด็กมีโอกาสรว้างและทดลองกับพื้นผิวต่างๆ รูปร่าง สี และขนาด การสำรวจนี้ส่งเสริมพัฒนาการทางประสาทสัมผัสและเพิ่มความสามารถทางปัญญา เมื่อเด็กๆ มีส่วนร่วมในงานต่างๆ เช่น การเรียงลำดับ จับคู่ และจัดหมวดหมู่สิ่งของ ทักษะการคิด เช่น การให้เหตุผลเชิงตรรกะและการคิดเชิงวิพากษ์จะได้รับการกระตุ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมงานบ้านยังช่วยให้เด็กๆ สามารถเลือกและตัดสินใจเกี่ยวกับวัสดุที่จะใช้ วิธีการใช้งาน และวิธีทำให้เสร็จ สิ่งนี้ช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระ ทักษะการตัดสินใจ และความคิดสร้างสรรค์ และเรียนรู้ที่จะวางแผน จัดลำดับ และจัดระเบียบการกระทำของตนเอง การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับทำงานบ้านจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการเรียนรู้และจินตนาการ และส่งผลให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อรุณี หรดาล (2563) ที่กล่าวว่า การให้เด็กได้มีโอกาสได้ตัดสินใจเลือกและริเริ่มทำกิจกรรม ตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการ ในสภาพแวดล้อมที่มีวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ปลอดภัย ไม่เครียดและมีอิสระ ทำให้เด็กสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้อุปกรณ์ได้หลากหลายวิธี

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

ในการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้เด็กเลือกใช้พื้นที่โล่งภายนอกบ้าน เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมออกกำลังกายต่าง ๆ ตามความสนใจ ที่ผลเป็นเช่นนั้นเนื่องจากการให้เด็กเลือกใช้พื้นที่โล่งภายนอกบ้านช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวและกิจกรรม

ออกกำลังกายของเด็กอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเล่นและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่โล่งภายนอกบ้าน ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ พัฒนาทักษะความคิดและจินตนาการ การเล่นและกิจกรรมกลางแจ้งเกี่ยวข้องกับความท้าทายที่ทำให้เด็กต้องคิดวางแผน วางกลยุทธ์ และคิดตัดสินใจ เช่น การสร้างปราสาททรายหรือการไขปริศนานั้นต้องการให้พวกเขาคิดอย่างมีเหตุผลและใช้ทักษะในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ Piaget (1952) ที่กล่าวว่าการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในพัฒนาการทางด้านความคิด และสติปัญญา โดยพบว่าเด็กจะเกิดกระบวนการซึมซับประสบการณ์และปรับแต่ง โครงสร้างความคิดเขาวัวปัญญาตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดโครงสร้างความคิดรวบยอดของสมองขึ้น จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นยิ่งเด็กมีประสบการณ์มากเท่าไร ก็เกิดโครงสร้างของสมองที่ซับซ้อนขึ้นเด็กจะมีพัฒนาการด้านความคิด และสติปัญญาเพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1963) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยสถานการณ์จริง ปฏิบัติจริง ทำให้เด็กเกิดการฝึกคิดแก้ปัญหา จนสามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ในการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่นอกบ้าน ตามความสนใจและดูแลรักษา เช่น การปลูกต้นไม้ และให้เด็กมีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบ ต้นไม้ ที่ตนเองปลูก ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กเมื่ออยู่นอกบ้าน หรืออาจขาดความรู้หรือความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่นอกบ้านและการดูแลรักษา เพราะอาจมองข้ามผลประโยชน์ทางพัฒนาการที่เด็กจะได้รับจากการทำกิจกรรมนอกบ้าน การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่นอกบ้านเพื่อปลูกต้นไม้เป็นหนึ่งในวิธีที่ดีที่จะส่งเสริมกระบวนการคิด หรือพัฒนากระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นการฝึกให้เด็กคิดสังเกต คิดอย่างเป็นขั้นตอน คิดตั้งคำถามถึงสิ่งที่ต้องการ รู้จักนำข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ มาคิดวิเคราะห์ สู่การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนก่อนลงมือทำ กระบวนการเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะสมองของเด็กในกระบวนการคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ กนกพร บาลนคร และปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร (2565) ที่ได้กล่าวว่า กิจกรรมทำสวน เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเด็กได้ใช้ความคิด และได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์นั้น ๆ โดยไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเดิม เกิดการยืดหยุ่นจากความคิดของตนเองอย่างอิสระ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองที่เริ่มจากการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงจะทำให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการปรับตัวและเลือกวิธีการแก้ปัญหาขณะที่กำลังทำกิจกรรม โดยทำให้เด็กได้ฝึกการคิด การสังเกต และคิดวิเคราะห์ เช่น เด็กรู้ว่าถ้าหากอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการทำกิจกรรมนั้นไม่มีหรือหายไป เด็กจะใช้อุปกรณ์อย่างอื่นมาทดแทนได้ หรือปลูกผักสวนครัวโดยใช้ความคิดในการปลูกอย่างเป็นระบบ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ

ในการจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก เพื่อให้เด็กซึมซับแบบอย่างที่ดีแล้วนำไปปฏิบัติ ที่ผลเป็นนี้เนื่องจาก เด็กสามารถเลียนแบบและแสดงออกตามที่ได้เห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ผู้ปกครองในการใช้ชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองที่ใกล้ชิดเด็ก จึงควรเป็นแบบอย่างที่ดี กล่าวคือ การได้เห็นการกระทำของพ่อแม่ เด็กจะได้เรียนรู้การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดในการตัดสินใจ ซึ่งหากพ่อแม่มีความใกล้ชิดกับเด็ก และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็ก เด็กสามารถคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองว่าการแสดงออกเหล่านี้ดี หรือเด็กมีความคิดเองว่ากระทำแบบนี้ไม่ดี ทักษะเหล่านี้มักมาจากการสังเกตวิธีที่พ่อแม่ ผู้ปกครองรับมือกับความท้าทายและความขัดแย้ง วิธีสื่อสาร และวิธีที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ข้อสังเกตเหล่านี้ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการคิดของตนเอง และเรียนรู้ที่จะคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการกระทำและการเลือกของตนเอง สอดคล้องกับ Piaget (1964) ที่กล่าวว่า การคิดเป็นความสามารถในการแสดงออกตามที่ได้เห็น ความคิดจึงเกิดจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์จากสิ่งที่เห็นจากตัวอย่าง หรือสิ่งรอบตัวและผู้ที่อยู่ใกล้ชิดที่ทำให้เกิดการพัฒนาความคิดการเป็นแบบอย่างที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนันท์ พูลโสภณ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนากล้ามเนื้อ เพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 และพบว่า เด็กชอบเลียนแบบจากสิ่งที่เห็น หรือจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีความใกล้ชิด เนื่องจากเด็กจะมีความคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง แยกแยะ ค้นหาหรือคิดปฏิบัติและทดลองตาม หากพ่อแม่หรือผู้ปกครองส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กที่เหมาะสม เด็กจะเกิดการพัฒนาการคิดและคิดปฏิบัติตาม จากประสบการณ์ตรง ได้ฝึกคิดวิเคราะห์ที่เหมาะสมตามวัย และสามารถแสดงออกด้านความคิดอย่างอิสระ

ในการจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นส่งเสริมการคิดให้กับเด็ก เช่น ทำไม อย่างไร ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญ of คำถามปลายเปิดในการกระตุ้นส่งเสริมการคิดให้กับเด็ก หรือบางครั้งอาจมีวิธีการสื่อสารกับคนในครอบครัวที่แตกต่างออกไป เช่น การเสนอแนวคิดและข้อมูลที่คิดว่าเพียงพอแล้ว เพราะคำถามปลายเปิดช่วยกระตุ้นเด็กให้คิดเอง ไม่ใช่เพียงแค่ตอบคำถามในรูปแบบที่กำหนดไว้ แต่ยังช่วยสร้างความคิดอิสระ และสนับสนุนให้เด็กมีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง ช่วยสร้างสถานการณ์ที่เด็กสามารถแสดงความคิดเห็น และเข้าร่วมในการสนทนา โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ที่เป็นระบบ และให้ความรู้สึกว่าความคิดและเสียงของตนเองสำคัญ และช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะได้รับการกระตุ้นให้คิดหาคำตอบและวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิด และแก้ปัญหาคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ Lytton (1971) ที่เสนอว่าวิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์วิธีหนึ่งคือ การใช้คำถามปลายเปิด และผู้ปกครองเองก็ต้องยอมรับความคิดเห็นของเด็กจะทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าคำตอบของตนเองมีคุณค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมิภา วิบูลชาติ และปิยนันท์ หิรัณยชโลธร (2560) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการใช้คำถามประกอบผังกราฟิกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย พบว่า

เด็กมีคะแนนการคิดวิเคราะห์ ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ ด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการคิดวิเคราะห์โครงสร้าง หลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน และการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้าน จะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยจากการที่ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านและการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดให้กับเด็กปฐมวัยที่เป็นบุตรหลานได้ อีกทั้งผู้ปกครองสามารถนำหลักการในด้านต่าง ๆ ไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะความคิดของเด็กปฐมวัย การพัฒนาทางด้านสติปัญญา และทักษะการคิดต่าง ๆ จากการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหา และการคิดเชิงเหตุผล ตามมาตรฐานที่ 10-11-12 ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 รวมถึงการเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงสถานศึกษาเองยังสามารถนำหลักการดังกล่าวไปพัฒนาต่อยอดในการจัดทำหลักสูตรรวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ที่มา : (พริยา คุณาธรรม, 2566)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ด้านการเล่น ผู้ปกครองควรฝึกให้เด็กวางแผนการเล่นด้วยตนเอง โดยกำหนดบทบาท และแสดงออกมาจากจินตนาการของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กได้เล่นอย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยกระตุ้น พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

2. ด้านการเล่านิทาน ผู้ปกครองควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้หลากหลายเพื่อใช้ประกอบการ เล่านิทาน เช่น ตุ๊กตา หุ่นมือ ผ้า ของเล่น เป็นต้น สามารถช่วยในการพัฒนาทักษะทางการฟัง การ คิดวิเคราะห์ผ่านเรื่องราวต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และจินตนาการ

3. ด้านการทำงานบ้าน ผู้ปกครองควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำงานบ้านให้มีความ หลากหลายเพื่อให้เด็กได้เลือกตามความสนใจ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความคิดในการ จัดการกับสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องทำ

4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้ปกครองควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดพื้นที่ นอกบ้านตามความสนใจและดูแลรักษา เช่น การปลูกต้นไม้ และให้เด็กมีหน้าที่ดูแล รับผิดชอบ ต้นไม้ที่ตนเองปลูก เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด ได้เลือก ได้ตัดสินใจอย่างอิสระ ให้การยอมรับใน ความผิดพลาด เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ในการลองผิดลองถูก และมีทักษะในการแก้ปัญหา

5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ ผู้ปกครองควรใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมการคิดให้กับเด็ก สามารถตอบได้อย่างอิสระ ไม่กำหนดคำตอบตายตัว ไม่มีถูกไม่มีผิดเพียง คำตอบเดียว เพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะการคิดด้วยตัวเองก่อนตอบคำถาม

2. ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรศึกษาความเข้าใจของผู้ปกครองในบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ควรนำแนวทางที่ได้ไปทำวิจัยเชิงปฏิบัติเพื่อตั้งผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการเข้ามามี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกพร บาลนคร และปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร. (2565). ผลการจัดกิจกรรมทำสวนที่มีต่อทักษะการ คิดยืดหยุ่นของเด็กปฐมวัย. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 9(3), 484-499.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ศรุสภา ลาดพร้าว.
- ณัฐญา นันทราช. (2563). *การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัยโดย การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ดวงพร จันทร์ศิริ. (2565). ผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 22, 123-134.
- ปิยนันท์ พูลโสภ. (2560). การพัฒนาการเล่น เพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย. คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1). คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2530). *นิทานละครและหุ่นสำหรับเด็ก*. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี วิทยาลัยการณ.
- พระภุชงค์ อาภาธโร (สุภาพ), ปัทมาวดี เล่ห์มงคล และปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร. (2562). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นตามแบบจำลองที่มีต่อความมีวินัยในเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 7(1), 1-13.
- พัฒน์นรี จันทราภิรมย์. (2559). *การศึกษาผลของการใช้นิทานเพื่อพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิมวิภา วิบูลชาติ และปิยนันท์ หิรัณย์ชโลธร. (2560). ผลของการจัดกิจกรรมการใช้คำถามประกอบผังกราฟิกที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 32(2), 104-109.
- สมศรี, ชัยพฤกษ์, และ ณัฐพงศ์ บุญจันทร์ (2562). ผลของการเรียนรู้เชิงรุกต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในเด็กก่อนวัยเรียน. *วารสารวิจัยพัฒนาการศึกษา*, 23(1), 97-114.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณรัตน์ จันทรสำราญ และ ธาตุพร ปรานย์ศิริ. (2562). การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรู้แอกทีฟสำหรับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย. *วารสารสถาบันบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 30(3), 19-30
- อรุณี หรดาล. (2563). สอนอย่างไรให้เด็กปฐมวัยคิดเป็น. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 12(2), 211-228.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2562). *หน่วยที่ 8 การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิด ในประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 7). (หน้า 8-1 ถึง 8-74). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Brazier, P. (2019). *Benefits of P4C*. Retrieved July 7, 2023, from <https://p4c.com/about-p4c/benefits-of-p4c>.
- Dewey, J. (1963). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
- Lytton, H. (1971). *Creativity and Education*. London: Routledge and Kogen Paul Ltd.
- Philosophy for Children New Zealand. (2020). *About P4C*. Retrieved July 7, 2023, from <http://www.p4c.org.nz/about>.

-
- Piaget, J. (1952). *The Original of intelligence in Children*. Trans, by Margaret Cook. New York: International Universities Press.
- Piaget, J. (1962). The stages of the intellectual development of the child. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 26(3), 120–128.
- Piaget, J. (1964). Cognitive Development in Children: Development and Learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2, 176-186.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- White, E. M., DeBoer, M. D., & Scharf, R. J. (2019). Associations between household chores and childhood self-competency. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 40(3), 176-182.